

April 2012

Wild-west in Oisterwijkse villawijk

Oisterwijk werd de afgelopen weken opgeschrikt door een heuse afrekening in het criminele circuit in volkswijk het Westend. Wie echter denkt dat zo iets in Oisterwijk nog nooit is voorgekomen, heeft het mis. En bovendien is dit soort crimineel geweld ook niet beperkt tot de volkswijken. Historicus Ad van den Oord twitterde dat 80 jaar geleden Oisterwijk ook al door dergelijke gebeurtenissen werd opgeschrikt. In 1932 was het wild-west in het Oisterwijkse villapark, waar autobandieten het leven van Oisterwijkse politieagenten bedreigden. Die Oisterwijkse veldwachters moesten zich op de fiets en met een zaklantaarn verdedigen tegen criminelen in snelle auto's en met revolvers, en dat terwijl Oisterwijks burgemeester met bodyguard veilig toekeek vanuit een auto. De redactie vroeg Van den Oord een historisch artikel te maken van de gebeurtenissen.

Als 'een wild-west film drama', zo omschreef de *Nieuwe Tilburgsche Courant* op maandag 6 juni 1932 de gebeurtenissen, die in het weekend daarvoor in Oisterwijk hadden plaatsgevonden. De marechaussee van Den Bosch was al enkele dagen op zoek naar een crimineel die zich bezig hield met diefstal en verduistering van auto's. Een handlanger werd op zaterdagmiddag bij een kapper in Den Bosch aangehouden, daardoor wist de marechaussee dat de gezochte crimineel op dat moment rondreed in een luxe Buick. Een wachtmeester der marechaussee hield een Buick aan op de weg van Den Bosch naar Vught. Daarbij bleek dat de chauffeur niet over papieren beschikte. Toen de marechaussee opdracht gaf de auto langs de kant te zetten, stootte de chauffeur echter vol gas gevend weg. De wachtmeester sprong nog op de treeplank, reed tientallen meters mee, maar werd er uiteindelijk afgeslingerd, waarbij hij hardhandig met zijn hoofd op de weg terecht kwam. Met zwaar hersenletsel werd hij in een nabijgelegen kazerne opgenomen. De auto was richting Vught gereden. Na het checken van het kenteken kwam vast te staan dat een 'De Vries' eigenaar was en verbleef op het landhuis Speranza ('Hoop') aan de Baerdijk bij Klein Speijck in Oisterwijk.

De gestolen Buick waarmee naar Oisterwijk werd gereden

De politie van Oisterwijk werd gewaarschuwd en die wist te melden dat in het landhuis reeds twee maanden een zekere 'De Vries' en een 'De Bruin' hun intrek hadden genomen met hun 'echtgenotes'. De beide dames bleken daarvoor in pension Boschlust van de weduwe Van Coeverden te hebben gelogeerd en hielden de heren 's avonds en 's nachts gezelschap. De politie van Oisterwijk was het echter al ras duidelijk dat de verdachte helemaal niet De Vries heette, maar George P.J. Overhand-Landberg, een twee maanden daarvoor uit het rijkskrankzinnigengesticht te Woensel ontsnapte gevaarlijke psychopaat. Deze bleek al eerder uit het 'psychophatenasyl' in Leiden te zijn ontsnapt en in Amsterdam met een gestolen auto een zeeman te hebben doodgereden. Ook handelde hij in vervalste identiteitspapieren. Onder persoonlijke leiding van burgemeester Verwiël werd een overval op het landhuis gepland in de nacht van zaterdag op zondag.

Het landhuisje aan de Baerdijk staat te midden van andere landhuisjes, die 's zomers verhuurd worden aan natuurliefhebbers. Zo kan de psychopaat in redelijke anonimiteit zich schuilhouden in het huisje dat eigendom is van de Oisterwijkse D., die zelf even verderop de Baerdijk een villa bewoont. Het is stikdonker als rond 1.00 uur acht politiemannen zich op weg begeven naar het landhuisje dat in de bossen verscholen ligt en slechts via een smal zandpad vanaf de Baerdijk te bereiken is. Onder de acht zijn vier marechaussees en de drie Oisterwijkse veldwachters Verstappen, Berkers en Hendriks alsmede de nachtwaker Diel van Hout. Ter plaatse aangekomen op hun fietsen zien zij een auto staan met brandende lichten. In volle vaart komt deze Buick plotseling op de acht agenten af, die weg moeten springen om hun leven op de smalle zandweg zeker te zijn. Maar in een scherpe bocht van die zandweg slipt de auto en komt op zijn kop in een sloot tot stilstand. Revolvers en zaklampen van de agenten richtten zich op bevel van chef-veldwachter Verstappen op de auto om de banden kapot te schieten, maar de bestuurder blijkt al te zijn gevluht. Al schietend op zijn achtervolgers baant hij zich een weg door het bos. Al bij het eerste schot valt veldwachter Hendriks voor dood neer, maar hij blijkt slechts gestruikeld over een boomstronk. Een marechaussee slaagt erin de bandiet te achterhalen, te bespringen terwijl hij in het prikkeldraad gevangen zit en hem zijn revolver te ontfutselen. Zwaar geboeid wordt hij naar de auto gevoerd, waarin de burgemeester met een marechaussee was achtergebleven. Ondanks de schotenwisseling blijven de verwondingen beperkt tot gescheurde jassen en geschaafde benen.

Vlnr nachtwaker Van Hout en de veldwachters Hendriks, Verstappen en Berkers

De politie gaat ervan uit dat Overhand-Landberg alleen in de villa aanwezig was, immers zijn handlanger was in Den Bosch al aangehouden en de beide dames bleken hem gesmeerd te zijn. Toch vindt de politie bij nadere inspectie in de auto nog een man, de onderwijzer Gerrit Kolhof uit Amsterdam, die verklaarde de broer van een der dames te zijn, die met de bandieten samenleefde. De uit de sloot getrokken en gestolen Buick blijkt geen noemenswaardige schade te hebben zodat Overhand-Landberg met die auto wordt afgevoerd naar de marechaussee in Den Bosch. Een auto van garage Groenland vervoert de Amsterdammer Kolhof naar het politiebureau in Oisterwijk. Al ras blijkt dat de bandieten 20 auto's gestolen en weer doorverkocht hebben. Het landhuis Speranza staat bovendien barstensvol met gestolen auto-onderdelen, autojacks en heel veel benzinebussen.

De verdachte George P.J. Overhand-Landberg

Journalisten gaan de volgende dag verhaal halen bij buurman Jules Verviers, die met zijn familie villa Eickloo bewoont en pension Dennenoord verhuurt. Hij weet te melden dat de heren vaak 's nachts uitgingen met de dames en dat er soms wel acht auto's op de zandweg stonden. Bij de schotenwisseling was de verhuurder van Speranza met zijn jachtgeweer naar buiten gerend. Pensionhoudster Van Coeverden van Boschlust, waar de dames tien dagen gelogeed hadden, weet slechts te vertellen dat de dames uit Amsterdam afkomstig waren en zich 'zeer coulant' gedroegen. Eigenlijk vermoedde iedereen in de buurt wel, dat er iets niet in orde was. In het dorp gaat die dag het gerucht dat er op de burgemeester geschoten is.

De dames blijken die zaterdagnacht in een villa aan de Bredaseweg in Tilburg te verblijven. Overhand-Landberg had deze villa willen huren, maar na weigering door de eigenaar, kraakte hij eenvoudig deze villa en had er de beide dames met acht bagagekoffers in geplaatst. Toen de tuinman van de villa-eigenaar de beide dames aantrof, was dat voor deze het sein om met onbekende bestemming te verdwijnen.

Eind juli worden de bandieten voor de Bossche rechtbank gebracht, waarbij Overhand-Landberg wordt aangeklaagd wegens autodiefstal en poging tot doodslag op veldwachter Hendriks. De verdachte 'een tengere jongensachtige verschijning antwoordt haast fluisterend op alles wat hem ter zake gevraagd wordt'. Veldwachter Hendriks verhaalt over zijn achtervolging van de verdachte. Toen verdachte bij een greppel kwam, draaide hij zich om en loste een schot. Veldwachter Hendriks: 'Ik zag de vuurstraal op me af komen op een afstand van twee meter en zoo snel geschiedde alles, dat er niet meer van te verklaren is'. Volgens Overhand-Landberg was het slechts een alarmpistool dat hij in Antwerpen had aangeschaft. Maar volgens de marechaussee betrof het een echt en geladen wapen, waarin nog vier patronen gevonden waren. Ook de in Den Bosch gearresteerde handlanger van Overhand-Landberg, de Amsterdamse kantoorbediende L. E. de Vries, wordt voorgeleid, hij maakt in tegenstelling tot Overhand een brutale indruk. De bij het landhuis Speranza opgepakte onderwijzer Kolhof bleek ook mede te delen in de winst op de gestolen auto's. Per auto vingen de bandieten al snel ruim 800 gulden. De verdediging stelt dat Overhand niet verhoord mag worden omdat hij psychopaat is. 'Dat zullen wij uitmaken' antwoordt rechter Sassen. Overhand is bijna onverstaanbaar in de rechtszaal, maar bevestigt dat de drie mannen gezamenlijk de diefstallen en verkoop van de auto's aanpakten. De verdachte is onderzocht door dr. Wiegersma en volgens deze 'minder toerekeningsvatbaar'. De advocate van verdachte eist daarom eerst een psychiatrisch onderzoek. Maar de rechtbank vindt dat Overhand-Landberg wel degelijk verantwoordelijk gesteld kan worden voor zijn daden en veroordeelt hem tot een gevangenisstraf van drie jaren. Zijn handlanger De Vries krijgt anderhalf jaar en Kolhof een jaar en drie maanden. In december 1932 dient voor het Bossche Gerechtshof het hoger beroep van De Vries en Kolhof, waarbij Landberg pertinent weigert een verklaring - pro noch contra - jegens De Vries en Kolhof af te leggen omdat ze zijn 'vriend' en 'aanstaande zwager' zouden zijn. Het gerechtshof oordeelt echter dat de verklaringen van Overhand-Landberg contra De Vries en Kolhof gedaan voor de arrondissementsrechtbank rechtsgeldig zijn en bevestigt het vonnis van die rechtbank ten aanzien van De Vries en Kolhof.

Landhuis Speranza brandt op 20 september 1935 in zijn geheel af. De brand - ontstaan in de keuken - zet binnen korte tijd het gehele uit hout opgetrokken landhuis in vuur en vlam. Een passerende postbode

slaagt er nog in de bedlegerige huisvrouw en kinderen uit het landhuis in veiligheid te brengen. Door de veelvuldige regelval van de dagen daarvoor blijft een bosbrand uit.

Burrie's Kèk op Osterwèk

No Joop, No Hope

Bob Marley wist het wel (No Woman, No Cry), maar velen zongen destijds No Woman, No Crime. Net terug van een spannende backpack-vakantie in Mexico, dacht ik weer veilig te zijn in Oisterwijk. Maar ho maar, wild-west taferelen in het Westend. Drugsbendes, afrekeningen, alsof je in het Los Angeles aan de Stroom woont. Dat de broertjes ook nog eens opgevoed zijn in die vrije jaren zeventig door een voormalige communist, mag crimefighter Hans Janssen wel meenemen in zijn analyse. En woont ex-wethouder Van Hezik ook niet in deze wijk? En volksdichteres Henny van Herck? Een natuurfreak en een culturfreak, die allebei onder sterke invloed staan van Moeder Natuur. No Woman, no Crime! Het valt me mee dat Ruud van de Ven hierover nog geen schriftelijke vragen heeft gesteld. Thuis de kranten doorbladerend stuitte ik op het aftreden van Van Hezik. De meest diepgaande analyse kwam natuurlijk weer uit Gèrsel, waar de tonpraoters het hadden over de 'Bourgondische levensstijl' van Van Hezik. Kan iemand van die aan een kruk vastgeplakte kroegtijgers van Hans de Brouwer me uitleggen wat men daarmee bedoelt? Hopelijk weten ze toch dat de Filippijnen niet het Chersonissos van Zuid-Frankrijk is. De haatzaai campagne is niet alleen aan AB toe te schrijven. Daar heeft Ruud gelijk in. Alle pensionados van Gèrsel hadden er namelijk al vanaf het begin geen vertrouwen in: een wethouder van buiten, dat kon nooit iets worden. Overigens geldt dat ook voor een wethouder uit de kern Oisterwijk. Doe ons maar Jan Vriens van Ondernemend Moergestel dan weten we zeker dat er goed voor de belangen van Gèrsel gezorgd wordt. Want in de uitdrukking 'dat mag Joost weten', zo leerden de Gèrselnaren van volkscultuurkenner Spapens, is Joost afgeleid van het Javaanse woord voor Duivel. Niet dat ze in Gèrsel nou zo weglopen met Spapens en consorten, want die verspillen het Gèrselse belastinggeld aan Oisterwijk 800. Maar goed Van Hezik was door zijn afkomst meteen al verdacht. Toen ook de Vughtse woningstichting Woonwijze nog actief werd in Moergestel, is er bijna sprake geweest van de oprichting van een Vughtenaren-meldpunt. En toen Joop van Hezik erin slaagde om de jongeren van Moergestel eindelijk een JOP te bieden bij hun blowtje, stonden in Gèrsel de stencilmachines het manifest 'No Joop, No Dope' reeds te draaien. Maar Joop is een bokser die nooit zelf de handdoek in de ring gooit. En dus realiseerde hij tegen alle verdachtmakingen in de brede school Moergestel. Ook weer niet goed, want door de drukte van buitenspelende kinderen konden de bejaarden van Moergestel hun middagdutje niet meer doen, verklaarde Eveline Roborgh van AB met droge ogen in de gemeenteraad. Fout natuurlijk, ze had niet de troef van zielige pensionados moeten uitspelen, maar die van de kamsalamander. Eén zo'n beestje uitzetten bij de school en Van Hezik was onmiddellijk bereid geweest om de brede school op het industrieterrein te bouwen. Een politiek spelletje van AB en CDA had burgemeester Janssen (en dus ook het CDA) na het heengaan van Van Hezik meer macht moeten brengen in het college. Het argument dat wethouders alleen maar geld kosten begrijp ik overigens van deze pure navelstaarders wel. Ruud van de Ven kondigt nu op de website van AB een offensief aan tegen Pro en haar 'vazaal' de VVD wegens het achterhouden van informatie en manipuleren van de raad en vanwege minachting ten opzichte van burgers. En hij kijkt reikhalzend uit naar de verkiezingen van 2014. Ik ook, want dan staat er in Gèrsel geen Anton Pieckachtige kiosk van Peter Mariën als hangplek voor de

jeugd, maar een prachtige brede school. Als het bestuur van BOOM enige guts heeft wordt de nieuwe naam van de fusieschool van Hertog Jan en Graaf van Ursel in modern hedendaags Gèrsels 'Comrade Joseph'. Niet naar Jozef Stalin, maar als eerbetoon aan diegene die de jeugd van Moergestel weer hoop gaf.

Volg de RRT en Burrie ook op Twitter:

<http://twitter.com/rooieroepoeter>

[http://twitter.com/ Burrie](http://twitter.com/Burrie)